

Eigen Kracht

EKC TOEGEPAST IN DE JEUGDZORG

DOOR HENRIETTE VAN DER GRAAF-HULS, STATENLID CHRISTENUNIE OVERLIJSSEL, LID VAN DE COMMISSIE JEUGD, SOCIALE INFRASTRUCTUUR EN CULTUUR

De ChristenUnie is een partij die gelooft in de kracht van de samenleving. Mensen zijn primair zelf verantwoordelijk voor hun leven, niet de overheid. Om die verantwoordelijkheid waar te kunnen maken is het van belang dat mensen in vitale sociale netwerken functioneren. In probleemsituaties moeten mensen toegerust worden tot verantwoordelijkheid. De EKC helpt hierbij. In deze bijdrage kunt u kennismaken met dit verschijnsel.

‘JUUST DE CHRISTENUNIE GEEFT ONDERSTEUNING AAN HET BEVORDEREN VAN DE SOCIALE COHESIE, ZORG VOOR ELKAAR. DE EKC PAST PERFECT IN DIT PLAATJE’

Eigen Kracht Conferentie (EKC) duidt op: samen een plan maken, samen beslissen. Het is een werkwijze om familie zelf de verantwoordelijkheid te laten houden bij het oplossen van ingrijpende problemen binnen het gezin. In een EKC heeft de familie met eigen inzichten en ondersteuning van buiten de gelegenheid om een plan te bedenken. Belangrijk hierbij is de bijeenkomst waarin familie en leden van het netwerk (bijvoorbeeld bureaus, vrienden, kerk, school, sport) samen een plan gaan maken ten behoeve van het in problemen geraakte kind. Een onafhankelijke Eigen-kracht coördinator organiseert en faciliteert in nauw overleg met de betrokkenen een EKC. Een EKC wordt aangeboden aan kinderen met de meest voorkomende achtergrondproblematieken, zoals gedragsproblemen van het kind, pedagogische onmacht, verwaarlozing, dood of ziekte van de ouders, psychiatrische problemen en overmacht van de ouders. De vragen waarop de EKC een antwoord moet geven, gaan meestal over opvoeding, wonen, zelfstandigheid en gedrag van het kind. De aanmelder van een EKC kan een hulpverlener zijn. Deze kan uitleg geven over de mogelijkheden van hulp. Het is niet de bedoeling dat deze de familie beïnvloedt. Het gaat om hun plan. Hij blijft zonnodig beschikbaar om aanvullende informatie te geven. Bij een kindbeschermingsmaatregel moet de gezinsvoogd instemmen met het plan. Afwijzen kan alleen als het plan niet wettelijk is toegestaan of als het onveilig is.

VERRASSEND POSITIEF

Uit diverse publicaties blijkt dat de EKC verrassend positief werkt. Niet alle EKC's slagen echter en niet overal lukt het een EKC te realiseren. Wel is gebleken dat het mobiliseren van mensen om een probleem op te lossen dan leidt tot iets positiefs. De uitgangspunten van de EKC passen bij die van de Wet op de Jeugdzorg, een wettelijke taak van de provincies. Hierbij gaat het om de versterking van de positie van de cliënt, het accent op de draagkracht van de families en het leggen van de verantwoordelijkheid bij families. De wet legt de verantwoordelijkheid voor de exclusieve toegang tot het zorgaanbod van de jeugdzorg bij het Bureau Jeugdzorg. De wet geeft geen nadere regels over de wijze waarop het indicatiebesluit tot stand komt, behalve dan dat het op eigen verzoek van de cliënt dient te worden genomen. De plannen die families in de EKC maken, kunnen (voor zover families vragen om geïndiceerde jeugdzorg) worden opgevat als een verzoek om indicatie van het Bureau Jeugdzorg.

DUIDELIJKER ERKENNING NODIG

Op dit moment valt de EKC niet onder de financieringssysteem van de Jeugdzorg. De EKC is een methode en geen vorm van geïndiceerde zorg. In Overijssel financiert de provincie zelf. Hier kan een belangrijk knelpunt komen te liggen. Bij forse uitbreiding van het aantal EKC's heeft dit uiteraard financiële consequenties. Het Rijk wil er natuurlijk zeker van zijn dat dit instrument toepasbaar is en resultaat heeft. Het benoemt in haar plannen de EKC, maar daarmee houdt het op. Dit is naar mijn overtuiging onvoldoende om zo'n prachtig instrument in de toekomst te blijven vasthouden. Er dient een duidelijker erkenning te komen.

Wanneer het Rijk voor de veilige weg kiest kun je denken aan het aanwijzen van een 'pilot' provincie met betrekking tot de EKC. Bijvoorbeeld: Overijssel zet sterk in op dit instrument om mede hierdoor de wachtlijsten en de wachttijden in de jeugdzorg terug te dringen. Zie hiervoor het ambitieuze plan 'Nieuwe Bezems' van Overijssel, hetgeen een voortzetting is van het plan 'Alle kansen voor alle kinderen' van Minister Rouvoet. Zowel bij de in-, door- en uitstroom in de jeugdzorg is het streven ook een EKC aan te bieden. Na twee jaar zal een uitvoerige evaluatie komen van de resultaten van het Overijsselse plan (oktober 2009). Niet alleen Overijssel biedt de EKC aan. Steeds meer vindt dit idee ingang, zowel bij provincies als gemeenten. De trend is gezet. Juist de ChristenUnie geeft ondersteuning aan het bevorderen van de sociale cohesie, zorg voor elkaar. De EKC past perfect in dit plaatje.

KNELPUNTEN

In de uitvoeringspraktijk doen zich ook knelpunten voor. De EKC legt het besluitvormingsproces meer dan gebruikelijk in de jeugdzorg in handen van familie en het netwerk. Doorgaans heeft namelijk vooral de professional grote inhoudelijke invloed op het besluit. Dit kan ook nu nog als een probleem worden gezien bij de invoering van de EKC. Op dit terrein boeken we vooruitgang als alle provinciaal betrokken partijen zich inspannen en afspraken maken om de cliënt en diens netwerk meer te motiveren en meer de kans geven om verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen situatie. Het feit dat de EKC zowel op bestuurlijk-, beleids- als uitvoerend niveau op de agenda staat heeft hiertoe zeker bijgedragen. Door de ChristenUnie in Overijssel is in de bijdrage in de Staten aangegeven dat een EKC niet in plaats van noodzakelijk geïndiceerde zorg mag komen. Maar wel als aanvulling aangeboden kan worden.